

หว่านเงินจากการให้บริการ

นายสุชญา ศิริธัญญา

ป.ธ.๙, พธ.บ., พธ.ม.

ความนำ

การหาความรู้เป็นสิ่งที่ดี หากไม่ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมก็จะอยู่กับที่ สอนเดิมๆ พูดเรื่องเดิมๆ ขาดความแปลกใหม่ ก็ทำให้ไร้สีสันของชีวิต เพื่อกระตุ้นเตือนตนไว้บ้างจึงได้ค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ ที่มีประโยชน์มาบอกกล่าวเรื่องใหม่ๆ สิ่งที่บอก บางคนได้รู้เรื่องนั้นแล้ว หากฟังอีกก็เป็นการทบทวน บางเรื่องยังไม่รู้ก็ได้รู้ เรื่องที่ยังสงสัยก็คลายความสงสัย ที่ยังเห็นไม่ตรงกับความเป็นจริง ก็ทำให้เห็นตรงฟังสิ่งดีแล้ว จิตใจสบาย ทำให้เลื่อมใสคำสอนแนวพุทธเพิ่มขึ้น^๑ ซึ่งจะได้กล่าวถึงการหว่านเงินจากการให้บริการ ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ทั้งพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และรวมถึงเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

สรรพสิ่งล้วนเปลี่ยนแปลง

คนเราในโลกนี้ สิ่งสำคัญต้องมีการพัฒนา คำว่า พัฒนา คือเจริญ ทุกสรรพสิ่งไม่เที่ยง เมื่อพัฒนาถึงที่สุดก็กลายเป็นอย่างอื่นไป คนเราก็พัฒนามาจากกลละ^๒ (รูปละเอียดมีลักษณะกลมใส) ก่อน จากกลละก็เป็นอัมพุทะ(รูปละเอียดที่เกิดได้ ๗ วันมีสีเหมือนน้ำล้างเนื้อ) จากอัมพุทะก็เป็นเปสิ(ชิ้นเนื้อเล็ก) จากเปสิ ก็เป็นขณะ (เป็นก้อน) จากขณะ เกิดเป็นปุ้ม ๕ ปุ้ม (๒ แขน ๒ ขา และศีรษะ) แม่ของกินของดื่มเช่นนมที่ดื่มก็พัฒนาเช่นกัน^๓ จากนม กลายเป็นนมเปี้ยว จากนั้นนมเปี้ยว กลายเป็นเนยข้น จากเนยข้น เป็นเนยใส จากเนยใสเป็นหัวเนยใส(เป็นก้อน) การพัฒนาดีนำไปสู่ความเจริญ แม้ด้านเศรษฐกิจภายในคนเราก็ต้องพัฒนา เช่น ทำงานหาเงิน หากรายได้ในแต่ละปี มีรายได้คงเดิม เงินเดือนไม่ขึ้น เป็นเจ้าหน้าที่ หรือเป็นข้าราชการ เป็นครู เป็นลูกจ้างทำงานโรงงาน รายได้ไม่เพิ่มขึ้นก็คงไม่ปรารถนา ในเรื่องการดำรงชีวิตของผู้มีรายได้อยู่กับที่ ก็หาหาทางออก ควรทำงานเสริมเพื่อหารายได้เพิ่ม เมื่อมีรายได้แล้ว ก็ต้องรู้จักใช้จ่ายให้เป็น

หลักการใช้จ่ายเงินแนวพุทธ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า เมื่อได้ทรัพย์มาแล้ว คนเราควรแบ่งเป็น ๔ ส่วน^๔ เช่น ทำงาน ๑ วันได้เงิน ๔๐๐ บาท ให้กิน ๑๐๐ บาท ใช้ลงทุนประกอบการค้า ๒๐๐ บาท และเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉินอีก ๑๐๐ บาท ทำได้เช่นนี้ มีมิตร ย่อมผูกมิตรไว้ได้ มีคำกลอนสอนใจเรื่องนี้ไว้ว่า เมื่อมั่งมี

^๑ บุ.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๒๐๒/๓๔๔.

^๒ ต.ส.(ไทย) ๑๕/๒๓๕/๓๓๓,ต.ส.อ.(บาลี) ๑/๒๓๕/๒๘๕.

^๓ ที.สี.(ไทย) ๕/๔๔๐/๑๕๕.

^๔ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๖๕/๒๑๒.

มากมาย มิตรหมายมอง เมื่อมัวหมอง มิตรมอง เหมือนหมูหมา เมื่อไม่มี หมดมิตร มุ่งมองมา แม้ มอดมวย แม้หมูหมา ไม่มามอง ดังนั้น อย่าประมาทในการใช้เงิน ใช้เงินให้เป็น และอย่าให้เงินมา กำหนดชีวิตเราเป็นอันขาด

การบริหารความสุขแนวพุทธ

การใช้เงินถือว่าเป็นความสุขอย่างหนึ่ง บางคนไม่เข้าใจเรื่องความสุขของคนเรา มีอยู่ ๔ อย่าง^๕ คือ (๑) มีเงินก็ดีใจเป็นความสุข แต่หากไม่ใช้เงิน เก็บเงินไว้มากมาย ก็มีความสุขน้อยกว่าคนที่ใช้เงิน (เป็น) บางคน (๒) ใช้เงินไปลงทุนอย่างที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ บางคนใช้จ่ายเงินโดยการหาอาหารที่อร่อยๆ กิน ซื่อสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น เมื่อใช้จ่ายต้องพอดี อย่าให้เกินตัว ใช้เท่าที่มี (๓) ไม่เป็นหนี้ใคร ก็เป็นความสุข ในสังคมปัจจุบัน มักกัณฑ์นี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่า การกัณฑ์นี้เป็นทุกขในโลก^๖ แต่คนเราก็ไม่ปฏิบัติตาม แม้ผู้เขียนก็กัณฑ์เช่นกัน และเมื่อรู้ชัดว่าการเป็นหนี้เป็นทุกข์จริงๆ ดังนั้น ความสุขของคนที่เป็นหนี้จึงดีน้อยกว่าคนที่ไม่เป็นหนี้

คุณสมบัติของการให้บริการ

เมื่อจะลงทุนทำธุรกิจ ต้องลงทุนทำงานที่สุจริต ทำสิ่งที่ดีๆ ก็จะเป็นการเพิ่มความสุขให้กับชีวิต ให้กับสังคม ดังนั้น ความสุขมี ๔ อย่าง ผู้ฉลาดจงเลือกทำความสุขให้ครบ ก็จะเป็นความสุขให้แก่ตัวเองเป็นทวีคูณ เมื่อจะลงทุนทำงาน สร้างรายได้ ต้องมีคุณสมบัติ ๓ อย่าง^๗ คือ

(๑) สายตาดี มองธุรกิจเป็น จะมองเป็นต้องหมั่นเรียนรู้เรื่องนั้นๆ จากคนที่ประสบความสำเร็จในสาขานั้นๆ เขาทำอะไร ต้องหมั่นเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ยังมีชีวิต เมื่ออยากประสบความสำเร็จต้องหมั่นเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และความประพฤติปฏิบัติของเขา

(๒) ขยัน เอาใจใส่ต่อเรื่องนั้นๆ ความขยันนี้ต้องทำให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกจังหวะและโอกาส บางคนเมื่อมีโอกาสแล้ว กลับปล่อยโอกาสให้ผ่านไป คนที่มาภายหลังเมื่อเจอโอกาสแล้ว ไขว่คว้าทันที ดังพ่อค้าชื่อว่า เสรีวะ ตรีบไขว่คว้าโอกาสจึงได้กำไรงาม ดังมีเรื่องเล่าไว้ว่า พ่อค้าเร่ชื่อ เสรีวะ ในแคว้น เสรีรัฐ โดยไปค้าขายกับพ่อค้าเร่ผู้ใดคนหนึ่ง ช้ามแม่น้ำแล้วเข้าไปยังพระนครชื่อ อริรัฐ ไปคนละทางแล้วเที่ยวขายสินค้าในถนนที่ประจบกับพ่อค้าวาณิชนอกนี้ยึดเอาถนนที่ประจบเข้ากับคนเท่านั้น ก็ในนครนั้นได้มีตระกูลเศรษฐีตระกูลหนึ่ง เป็นตระกูลเก่าแก่ บุตร ญาติพี่น้อง และทรัพย์สินทั้งปวงได้หมดสิ้นไป ได้มีเด็กหญิงคนหนึ่งเหลืออยู่กับยาย ยายหลานแม้ทั้งสองกระทำการรับจ้างคนอื่นเลี้ยงชีวิตก็ในเรือนได้มีผาดทองที่มหาเศรษฐีของยายกับหลานนั้นเคยใช้ สอยถูกเก็บไว้กับภานะอื่นๆ เมื่อไม่ได้ใช้สอยมานาน เขม่าก็จับ ยายและหลานไม่รู้ว่ผาดนั้นเป็น

^๕ อ.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๖๒/๑๐๕-๑๐๖.

^๖ อ.จตุกก.(ไทย) ๒๒/๔๕/๕๐๕.

^๗ อ.ต.ก.(ไทย) ๒๐/๒๐/๑๖๓-๑๖๔.

^๘ พ.ช.อ.(บาลี) ๑/๓/๑๖๑-๑๖๓.

ถาดทองสมัยนั้นวาณิชโลเลคนนั้นที่ย้วร้องขายของว่าจึ่งถือเอาเครื่องประดับจึ่งถือเอา
 เครื่องประดับ ได้ไปถึงประตูบ้านนั้น เด็กหญิงเห็นวาณิชนั้นจึงกล่าวกะยายว่า ยาย ขอยายจึ่งซื้อ
 เครื่องประดับอย่างหนึ่งให้หนู ยายกล่าววว่าหนูเอ๋ย เราเป็นคนจนจกเอาอะไรไปซื้อ เด็กหญิงกล่าว
 ว่า พวกเรามีถาดใบนี้อยู่ และถาดใบนี้ไม่เป็นอุปการะเกื้อกูลแก่พวกเราจึ่งให้ถาดใบนี้แล้วถือเอา
 (เครื่องประดับ) ยายจึ่งให้เรียกนายวาณิชมาแล้วให้นั่งอยู่ที่ถาดใบนั้นแล้ว กล่าววว่า เจ้านาย ท่าน
 จึ่งถือเอาถาดนี้ แล้วให้เครื่องประดับอะไรๆ ก็ได้แก่หลานสาวของเราเถิด นายวาณิชเอามือจับถาด
 นั้นแล คิดวว่า จักเป็นถาดทอง จึ่งพลิกเอาเข็มชืดที่หลังถาด รู้วว่าเป็นทอง คิดวว่า เราจักไม่ให้อะไร
 แก่คนเหล่านี้ จักนำถาดนี้ไป แล้วกล่าววว่า ถาดใบนี้จะมีราคาอะไร ราคาของถาดใบนี้แม้กึ่งมาสก
 ก็ยังไม่ถึง จึ่งโยนไปที่ภาคพื้นแล้วลุกจากที่นั่งหลีกไป เสรีวะพ่อค้าคิดวว่า คนอื่นยอมได้เพื่อจะเข้า
 ไปยังถนนที่นายวาณิชนั้นเข้าไปแล้วออกไป จึ่งเข้าไปยังถนนนั้นร้องขายของว่าจึ่งถือเอา
 เครื่องประดับ ได้ไปถึงประตูบ้านนั้น เด็กหญิงนั้นกล่าวกะยายเหมือนอย่างนั้นแหละอีก ยายได้
 กล่าวกะเด็กหญิงวว่า หลานเอ๋ย นายวาณิชผู้มายังเรือนนี้โยนถาดนั้นลงบนภาคพื้นไปแล้ว บัดนี้ เรา
 จักให้อะไรแล้วถือเอาเครื่องประดับเด็กหญิงกล่าววว่า ยาย นายวาณิชคนนั้นพูดจาหยาบค้าย ส่วน
 นายวาณิชคนนี้น่ารัก พูดจาอ่อนโยน คงจะรับเอา ยายกล่าววว่า ถ้าอย่างนั้น จึ่งเรียกเขามา
 เด็กหญิงจึ่งเรียกนายวาณิชมา ยายและหลานได้ให้ถาดใบนั้นแก่พ่อค้าเสรีวะผู้นั่งในเรือน พ่อค้า
 เสรีวะรู้วว่าถาดนั้นเป็นถาดทอง จึ่งกล่าววว่า แม่ ถาดใบนี้มีค่าตั้งแสน สิ้นค้าอันมีค่าเท่าถาด ไม่มีใน
 มือของเรา ยายและหลานจึ่งกล่าววว่า เจ้านาย นายวาณิชผู้มาก่อนพูดวว่า ถาดใบนี้มีค่าไม่ถึงแม้
 กึ่งมาสก แล้วเหวี่ยงถาดลงพื้นไป แต่ถาดใบนี้จักเกิดเป็นถาดทอง เพราะบุญของท่าน พวกเราให้
 ถาดใบนี้แก่ท่าน ท่านให้อะไรๆก็ได้แก่พวกเรา แล้วถือเอาถาดใบนี้ไปเถิด พ่อค้าเสรีวะจึ่งให้
 กหาปณะ ๕๐๐ ซึ่งมีอยู่ในมือ และสินค้าซึ่งมีราคา ๕๐๐ กหาปณะทั้งหมดแล้วขอเอาไว้เพียง
 เท่านั้นว่า ท่านทั้งหลายจึ่งให้ตาชั่งนี้กับถุและกหาปณะ ๘ กหาปณะแก่ข้าพเจ้า แล้วถือเอาถาดนั้น
 หลีกไป พ่อค้าเสรีวะรีบไปยังฝั่งแม่น้ำ ให้นายเรือ ๘ กหาปณะ แล้วขึ้นเรือไป ฝ่ายวาณิชพาลหวน
 กลับไปเรือนนั้นอีก แล้วกล่าววว่า ท่านจงนำถาดใบนั้นมา เราจักให้อะไรๆ บางอย่างแก่ท่าน หญิง
 นั้นบริภาษวว่า ท่านกระทำถาดทองอันมีค่าตั้งแสนของพวกเราให้มีค่าเพียงกึ่งมาสก แต่วาณิชผู้มี
 ธรรมคนหนึ่งเหมือนกับนายท่านนั้นแหละให้ทรัพย์พันหนึ่งแก่พวกเรา แล้วถือเอาถาดทองนั้นไป
 แล้ว นายวาณิชพาลได้ฟังดังนั้นคิดวว่า เราเป็นผู้เสื่อมจากถาดทองอันมีค่าตั้งแสน วาณิชคนนี้ทำ
 ความเสื่อมอย่างใหญ่หลวงแก่เราหนอ เกิดความโศกมีกำลัง ไม่อาจดำรงสติไว้ได้ จึ่งสลบไปพอฟื้น
 ได้โปรยกหาปณะที่อยู่ในมือและสิ่งของไว้ที่ประตูเรือนนั้นแหละทิ้งผ้าถุงผ้าห่มถือคันชั่งทำเป็นไม้
 ค้อนหลีกไปตามรอยเท้าพ่อค้าเสรีวะไปถึงฝั่งแม่น้ำนั้น เห็นเขากำลังไปอยู่จึ่งกล่าววว่า นายเรือผู้
 เจริญท่านจงกลับเรือ พ่อค้าเสรีวะห้ามวว่า อย่ากลับ เมื่อนายวาณิชพาล แม่นอกนี้ เห็นเขาไปอยู่นั้น
 แลเกิดความโศกมีกำลัง กระอักเป็นเลือดพุ่งออกจากปาก หัวใจแตกเหมือนโคลนในบึงฉะนั้น

วาณิชพาลผูกอาฆาตพ่อค้าเสรีจะตาย ณ ที่นั่น พ่อค้าเสรีจะมีเงินก็ทำบุญให้ทานเป็นต้นดำรงชีวิตอยู่อย่างสบาย เมื่อมีเงินก็ได้รับผลดี ๕ อย่าง^๕ คือใช้เลี้ยงตนก็ได้ เลี้ยงพ่อแม่ก็ได้ เลี้ยงลูก เมีย ลูกน้อง คนรับใช้ก็ได้ เลี้ยงเพื่อนฝูง ชำราชากรก็ได้ และทำบุญเพิ่มบารมี ปลอ่ยปลา ถวายชีวิตวัวควาย ช่วยเหลือผู้อื่นก็ได้ จากเรื่องนี้ทำให้เห็นได้ว่า การพูดความจริง ย่อมนำมาซึ่งความเจริญแท้ในชีวิตปัจจุบัน มักสอนกันผิดๆว่า ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย แต่ผู้พูดความจริงจะตาย ในเรื่องการพูด พระพุทธเจ้าตรัสว่า ให้พูดความจริง ถูกเวลา พูดอย่างไร ทำอย่างนั้น การพูดความจริง ทำให้ใจเปลี่ยนใจกลับมาความรับและปฏิบัติตามได้ ดังที่พระเจ้าสุทโธมม^{๑๐} มุ่งจะรักษาสัตย์จะ ได้พูดกับโจรปริสาทที่จับพระองค์มัดแล้วขูดมาว่า ตนได้พูดกับอาจารย์ว่าจะฟังธรรมในตอเน้น ดังนั้น จึงขออนุญาตให้ไปฟังธรรม เมื่อฟังธรรมแล้วจะกลับมา และเมื่อพระเจ้าสุทโธมมกลับมาจริงๆ โจรปริสาทจึงเลื่อมใสว่าพระองค์ทำอย่างที่ดีและยอมรับในความสัตย์ของพระองค์และยอมรับปฏิบัติตามคำสอนและเลิกเบียดเบียนผู้อื่นตั้งแต่นั้นมา และอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นคติธรรมให้ข้อคิด ก็คือการพูด หากพูดจาไพเราะย่อมนำมาคุณมาให้ พ่อค้าเสรีจะพูดถ้อยคำน่ารัก ไพเราะ จึงเกื้อกูลทำให้ได้รับประโยชน์ พระพุทธเจ้าตรัสถึงการพูดไว้ ๓ อย่าง^{๑๑} คือ(๑)พูดภาษาหยาบ ดังพ่อค้าโลเล (๒) พูดภาษาดอกไม้ พูดความจริง (๓) พูดภาษาไพเราะ จับใจ พูดหวานปานน้ำผึ้ง ดังพ่อค้าเสรี วรรณะนั้น การพูดไม่ไพเราะนี้ ผู้ได้ฟังย่อมไม่พอใจ ไม่เพียงแต่คนเท่านั้น แม้แต่สัตว์ก็ไม่พอใจเช่นกัน ดังเช่นโคนันทิวีสาล^{๑๒} ได้ฟังคำที่พราหมณ์เจ้าของพูดว่าเหยียดไปโคโกง จงลากเกวียนไป ก็ยืนเฉยๆไม่ก้าวเท้า นั่งอยู่อย่างนั้น ภายหลังเจ้าของโคกลับพูดใหม่ว่า พ่อโคผู้เจริญ จงลากเกวียนไป โคนันทิวีสาลก็ลากเกวียนตั้งร้อยเล่มเกวียนได้ ดังนั้น ถึงบางคนจะขยัน ทำงาน แต่ขยันไม่ถูกที่ถูกเวลา ถึงจะทำงานสักเท่าไรก็ไม่รวย บางคนทำงานไม่ขยันสักเท่าไร เช่นทำงานในสถานที่ทำงาน บางคนไม่ขยันเลย แต่รู้จักโอกาส ทำที่ไร เจ้านายภายในองค์กรเห็นทุกที่ ความดีปรากฏ จึงมีค่ากว่ากันว่า ขยันผิดที่ ทำงานผิดทาง ทำให้ตายก็ไม่รวย บางคนขยันถูกที่ ทำงานถูกทาง รวยเอาๆ และ

(๓) มีมิตรสนับสนุน จะทำอะไร ทำคนเดียวรวยยาก เหมือนต้นไม้ใหญ่ ลมใหญ่พัดแรง ย่อมโค่นได้ งามิตรไว้หาพวกอิงอาศัย เหมือนหมูไม้ งามใหญ่พัดแรงย่อมอยู่รอดได้

เปลี่ยนแปลงเร็ว ได้ผลเร็วอยู่รอดได้ รวยเร็ว

ในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง และมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ผู้ที่ปรับตัวรับความสภาพที่เปลี่ยนแปลง ย่อมอยู่รอดได้ ไตโนเสาร์ ตัวใหญ่ ปรับตัวช้า เปลี่ยนแปลงช้าจึงทำให้สูญ

^๕ บุ.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๒๒๓/๓๖๘.

^{๑๐} บุ.ชา.อ.(บาลี) ๘/-/๓๓๗.

^{๑๑} อญ.ติก.(ไทย) ๒๐/๒๘/๑๓๗.

^{๑๒} บุ.ชา.อ.(บาลี) ๑/-/๒๖๕.

พันธุ์ สัตว์ชนิดอื่นๆ ตัวไม่ใหญ่มากนัก เช่น ช้าง เสือ ลิง เป็นต้น ปรับตัวได้เร็ว จึงมีชีวิตรอดอยู่รอดได้ ในการเปลี่ยนแปลงนี้ บางทีก็นำไปสู่ความเจริญเช่นเปลี่ยนแปลงจากคนธรรมดาที่พัฒนากลายเป็นผู้ห่างไกลจากกิเลสเป็นพระอรหันต์ บางทีความเปลี่ยนแปลงก็นำไปสู่ความเสื่อม เช่น ไปไม้ เขียวกลายเป็นใบเหลือง แล้วในที่สุดใบเหลืองก็แก่ผุสลายไป แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้น มีหลายคนก็ใช้ความเปลี่ยนแปลงนี้แหละไปพัฒนาจิตได้ เช่นพระจุฬารัตน^{๑๓} ใช้ผ้าขาว บริกรรมอุบาสกจำจนผ้าสีขาวกลายเป็นผ้าคร่ำหมอง แล้วยกจิตเจริญวิปัสสนาว่า ผ้านี้สะอาดแท้ ๆ แต่อาศัยมือของเราจึงจะปกติเดิมเสีย กลายเป็นผ้าเปื้อน สักรวมไม่เที่ยงหนอ! ทำให้ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

ผู้ชอบความเปลี่ยนแปลงย่อมได้รับประโยชน์

บางคนที่นิยมความเปลี่ยนแปลง โดยหาวิธีการทำงานใหม่ ๆ เช่น นายแกละ ตัวเล็ก มีอาชีพตักน้ำใส่ตุ่ม แล้วรับเงินจากท่านเศรษฐี นายจุก ตัวใหญ่ แข็งแรง ก็ตักน้ำเหมือนกัน ทุกๆ วัน ทั้งคู่ ก็ตักน้ำเป็นแรมเดือนแรมปี พอเวลาเย็นก็ไปรับเงินจากท่านเศรษฐี นายจุกไปกินเหล้า ส่วนนายแกละไปหาวิธีการเพื่อนำน้ำไปที่ละมากๆ ด้วยการทำท่อส่งน้ำ ทุกๆ วันตอนเย็นหลังเลิกงาน นายแกละไปชักชวนนายจุกให้มาช่วยกันทำ แต่นายจุกไม่มา แกละยังพูดอวดกว่าตนร่างกายแข็งแรง ท่านคิดโครงการอะไรไม่เห็นจะเป็นไปได้ แกละยังหัวเราะเย้ยอีกด้วย จนเวลาผ่านไปหลายปี ด้วยอาศัยความพยายามนายแกละสร้างท่อส่งน้ำสำเร็จ นายแกละส่งน้ำได้มากมาย จึงทำให้ได้รับค่าจ้าง เป็นเงินมากมาย ส่วนนายจุกนั้น ร่างกายที่เคยแข็งแรง เมื่อวัยหนุ่มลดลงก็หาบน้ำได้น้อย และหมดแรง หาบน้ำไม่ได้ในที่สุด ทำให้ไม่มีรายได้ มีชีวิตรอดอยู่อย่างลำบากในบั้นปลาย ดังนั้นการทำงานอย่างเดิม ๆ ชีวิตก็คงเป็นอย่างเดิมๆ ลองเปลี่ยนวิธีการทำงานดูบ้าง ลองคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชีวิต คุณภาพชีวิตก็จะดีขึ้น

เรื่องธรรมดาประจำโลก

คนเราเมื่อรู้ว่าสังขารไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงไป ก็จงอย่ายึดมั่นถือมั่น พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมทั้งปวงไม่ควรยึดมั่น คนเราอย่าไปไปตามโลกธรรมทั้ง 8 อย่าง^{๑๔} คือ ได้ลาภ เลื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ มีสุข มีทุกข์ ได้รับสรรเสริญ ถูกนิินทาว่าร้าย ลักษณะทั้ง 8 อย่างนี้เป็นธรรมดาของโลก เมื่อได้ลาภ ต้องรักษาให้ดี บางคนได้ลาภ เช่น ถูกหวย แต่ไม่รู้จักรักษาทรัพย์ เพราะขาดความรู้ ไม่มีปัญญา ไม่นานนัก ลาภที่มีเงินเป็นล้าน ก็หมด ดังนั้น ลาภคือเงิน จะอยู่ได้นานต้องมีปัญญารักษา จึงมีพุทธภาษิตสอนไว้ว่า มีปัญญาดีกว่ามีทรัพย์^{๑๕} ดังตัวอย่างลูกมหาเศรษฐี^{๑๖} มีเงินมากมาย แต่ขาดปัญญาที่จะรักษาเงินไว้ สุดท้ายบั้นปลายชีวิตต้องขอทาน เพราะ

^{๑๓} พุ.ธ.อ.(บาลี) ๑/-/ ๑๘๔-๑๘๕.(มจร)

^{๑๔} อ.อ.อ.อ.ก.(ไทย) ๒๓/๕/๒๐๒-๒๐๓.

^{๑๕} ม.ม.ญ.(ไทย) ๑๓/๓๐๗/๓๗๐.

^{๑๖} พุ.ธ.อ.(บาลี) ๑/-/๕๗-๕๘.(มจร)

ลูกเศรษฐีนั้นเมื่อถึงวัยเรียนไม่เรียน ได้แต่เที่ยวเตร่ เมื่อได้แต่งงานก็แต่งงานกับลูกสาวเศรษฐีซึ่งก็ไม่ได้เรียนเช่นกัน ยามที่พ่อแม่อยู่ ก็ใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย แต่เมื่อพ่อแม่ตายไป เนื่องจากตนเอง ไม่มีการศึกษา จึงไม่รู้จักรักการที่จะรักษาทรัพย์ให้คงอยู่ จึงเที่ยวเตร่ คบเพื่อนชั่วๆ กิน เที่ยว หรือพาเพื่อนมากินที่บ้านเป็นประจำ แจกเงินมากมายแก่ผู้ที่มาปรนนิบัติเอาใจ สุดท้ายเงินหมด เพื่อนชั่วๆ ก็หายหน้า ไปพึ่งพาใครๆ ไม่ได้ สุดท้ายต้องขายบ้าน ไปอาศัยผู้อื่นอยู่ ขอทานกิน ทั้งคู่ตายสุดอนาถ ทำให้ตระกูลล่มจม

หลักที่ทำให้ตระกูลดำรงอยู่ได้นาน ไม่ล่มจม

พระพุทธเจ้าตรัสถึงตระกูลที่จะดำรงอยู่ได้นาน ต้องมีพร้อมด้วยองค์ 4 อย่าง ^{๑๗}คือ หาของหาย ซ่อมหากว่า รู้จักใช้จ่าย และให้ผู้มีศีลเป็นใหญ่ในบ้าน ดังนั้นลาภเป็นสิ่งที่คุณเราปรารถนา ถ้าเป็นคนไม่มีลาภ ไม่มีบุญที่เคยสร้างไว้ในปางก่อน ก็ไม่มีลาภ ไม่มีคนมาสงเคราะห์เจือจุน ในงานพิธีบุญสลากภัตตร จะเห็นได้ชัดว่า พระภิกษุรูปใด มีลาภมาก ลาภน้อย เพราะผู้มีลาภมาก ย่อมมีผู้ไปถวายของมากมาย ดังนั้น เมื่อรู้ตัวเองว่ายังขาดบุญด้านนี้อยู่ก็จงหมั่นให้ทานแบ่งปันผู้อื่นไว้บ้าง ตามกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ บุญจะหนุนนำให้เรามีลาภเพิ่มมากขึ้น ยศ ก็เป็นสิ่งที่คนเราปรารถนา ตำแหน่งใหญ่โต เมื่อได้ยศ ไม่พึงมัวเมา^{๑๘} คิดว่าตำแหน่งย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ใช้ตำแหน่งอย่างมีคุณธรรมประจำใจ ด้วยการมีเมตตาต่อผู้อื่น ก็จะเป็นที่รักของคนตลอดไป สุข ก็เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา ความจริง เพียงแค่เราสงบกาย สงบวาจา สงบใจ ก็มีความสุขแล้ว เพราะความสุขยิ่งกว่าความสงบไม่มี^{๑๙} นัตถิ สันติประวัง สุขัง การสรรเสริญก็เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา เช่นกัน พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า เมื่อเราสรรเสริญอย่าดีใจ อย่าหลงระเริง เพราะการลืมหืมจะทำให้เสื่อม ให้พิจารณาสิ่งที่เราสรรเสริญ หากเป็นจริงก็จงทำดีให้ยิ่งขึ้นไป จงรักษาความดีไว้เหมือนเกลือรักษาความเค็มฉะนั้น เมื่อมีสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็จงอย่าประมาท รักษาไว้ให้ดี คนเราเมื่อมีสิ่งเหล่านี้ไม่ว่าเป็นลาภยศสรรเสริญสุขแล้ว ย่อมทำให้สุขภาพกายสุขภาพใจพลอยดีด้วย แต่เมื่อสิ่งเหล่านี้หายไปบ้าง ก็พลอยทำให้สุขภาพกายสุขภาพจิตเสื่อมไปด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาสุขภาพทั้งกายและใจ จึงควรเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จะรักษาสุขภาพไว้บ้าง

กำหนดอิริยาบถได้ทำให้มีความสุข

คนเรามีสิ่งที่กำหนดไว้ ๖ อย่าง คือ ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม แต่ละอย่างมีข้อคิดพอสรุปได้ดังนี้

(๑) เวลายืน ให้กอดปลายเท้า ทำไม จึงกอดปลายเท้า เพราะศาสตร์รักษาสุขภาพคนจีนสมัยก่อน เมื่อคนเราเข้าสู่ผู้สูงวัย (สว.) ออกกำลังกายอย่างอื่นทำไม่ได้ไม่สะดวก อาจปวดเข่าเมื่อ

^{๑๗} อภ.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๒๕๘/๓๗๖.

^{๑๘} พุ.ชา.(ไทย) ๒๗/๑๐๑/๑๗๗.

^{๑๙} พุ.ธ.(ไทย) ๒๕/๒๐๒/๕๕.

ไปวิ่งหรือเดินในระยะไกลๆ เขาจึงแนะนำให้ยืนแล้วให้ไกวแขนไป-มา ยืนให้เต็มเท้า แยกความกว้างของเท้าเท่ากับไหล่ กดปลายเท้า แกว่งแขนไปมา ขึ้น ลง วันละ 500 ครั้ง รักษาสุขภาพได้ดีมาก จะดียิ่งขึ้น หากขณะที่ทำให้กระแม่ท้องและกระมิดกั้น หายใจลึกๆ ก็จะดีเยี่ยม

(๒) เวลาเดิน ให้เยื้องอย่างดังพญาราชสีห์ หากเป็นพระภิกษุ ให้เดินกำหนดเท้าโดยภาวนาว่า ขวาย่างหนอ ซ้ายย่างหนอ ๗ เรื่อยๆ ไป หรือให้มีความสำรวม ทอดสายตามองชั้วแอก ทำได้เช่นนี้ จะก่อให้เกิดความเลื่อมใสของผู้ที่พบเห็น พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ภิกษุนิยมเดิน ไม่ควรวิ่ง เพราะพระภิกษุต้องสำรวม บุคคลที่วิ่งไม่งามมี 4 จำพวก^{๒๐} คือ พระราชา ข้างทรง พระภิกษุ และผู้หญิง บุคคลทั้ง 4 จำพวก ให้เดินปกติจึงงาม เมื่อวิ่งไม่งาม ข้อดีของการเดิน หรือการจงกรมมีคุณ 5 อย่าง^{๒๑} คือเดินได้ไกล เพียรได้นาน มีโรคเบียดเบียนน้อย อาหารย่อยได้ง่าย สมภาณีดี

(๓) นั่ง เวลานั่ง ควรนั่งให้ดูดี จะขัดสมาธิ หรือนั่งพับเพียบ หรือนั่งบนเก้าอี้ ควรนั่งให้ถูกสำหรับเวลานั่งเก้าอี้ บางคนเก้าอี้ มี ๔ ขา แต่นั่งเก้าอี้ไม่ครบ นั่งเพียง ๓ ขาโยกไปโยกมา สุดท้ายเก้าอี้ขาหัก เกิดความเสียหาย พระพุทธเจ้าทรงประทับนั่งหลายอิริยาบถ ทำนั่งต่างๆ ล้วนสวยงาม ต่อมามีการถ่ายถอดทำนั่งในอิริยาบถต่างๆ ลงในจิตรกรรมและพระพุทธรูปปางต่างๆ ตามหนังสือพุทธประวัติต่างๆ เช่น ปางสมาธิ เมื่อมารมาอ้างขอบัลลังก์ ปางปาไลไลยก์ เมื่อลิงถววยรวงผึ้ง

(๔) นอน เวลานอน ควรเลือกนอนให้ถูกลักษณะ ในพระพุทธศาสนา มีการนอน ๔ แบบ^{๒๒} คือ นอนหงาย (ตายมักนอนหงาย,เปรต) นอนตะแคงซ้าย (คนบริโศคกาม) นอนอย่างราชสีห์ นอนตะแคงขวา ซ้อนเท้าเหลื่อมเท้า และนอนอย่างพระตถาคต (นอนเข้ามาน กำหนดรู้ กำหนดตื่น) มีคำสอนสมัยโบราณ ที่เล่ากันให้ฟังว่า พระอรหันต์นอน ๒-๔ ชั่วโมง พระราชา ปกครองบ้านเมือง บรรทม ๔ ชั่วโมง เศรษฐี นอน ๖ ชั่วโมง (รวย) ชาวบ้านชาวไร่ชาวนา นอน ๘ ชั่วโมง (ไม่รวย) เด็ก นอน ๘-๑๒ ชั่วโมง(ขอเงินพ่อแม่) ในฐานะที่คนเรายังเป็นชาวบ้าน ยังไม่ร่ำรวย ควรนอน ๖ ชั่วโมงก็น่าจะเพียงพอ แต่ขอให้เวลานอนนั้น หลับสนิท หลับลึก ไม่ฝัน ได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ ตื่นขึ้นมาอย่างสดชื่นสดใส

(๕) กิน เวลากินให้กินช้าๆ อย่างมีสติ ข้อคิดจากการกินมีมากมาย พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้กินอย่างพอประมาณ ให้ยึดหลักโภชนะเน มัตตัญญูตา^{๒๓} รู้จักประมาณในการกิน กินเพื่อให้ร่างกายอยู่ได้ เพื่อให้ร่างกายเป็นไปได้ เพื่อบรรเทาความหิว พอรู้สึกวกใกล้จะอิ่ม ให้ดื่มน้ำตาม ก็จะไม่พอสดี ดื่มน้ำหลังกินอาหารไม่ควรดื่มทีละมากๆ ให้จิบบ่อยๆ จนหมดแก้ว จะทำให้ช่วยย่อย

^{๒๐} พุ.ธ.อ.(บาลี) ๑/-/๒๘๕. (มจร)

^{๒๑} อจ.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๒๕/๔๑.

^{๒๒} อจ.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๒๔๖/๓๖๖.

^{๒๓} อจ.ติก.(ไทย) ๒๐/๑๖/๑๕๕.

อาหารได้ดี การกินพอประมาณ และไม่ควรงินกลางคืน จะทำให้ร่างกายคล่องแคล่ว กระปี้กระเปรา มีโรคเบียดเบียนน้อย สุขภาพดี อยู่สบาย ^{๒๔} ถ้ากินเกิน ควรท้วงไว้ว่า กินเกินเป็นภัย โรคร้ายถามหา พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ว่า กินเกินทำให้เป็นทุกข์ ลักษณะของคนที่ยินจะมีแตกต่างกัน ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ^{๒๕} กล่าวถึงคนที่กินไว้ว่า คนรักสวयरังงาม รากจริต เชื่อง่าย ชอบอาหารอันละมุนละไม มีรสอร่อยสนิท หวานมัน เมื่อกินทำคำข้าวให้กลมกล่อมพอเหมาะ ชอบลิ้มรสอาหารที่มีรสแปลกๆ กินไม่รีบร้อนได้อาหารดีถูกปากอย่างเดียวเท่านั้นก็มีความพอใจมาก คนมักโกรธ โทษจริต ปัญญาดี ชอบกินอาหารหยาบ ๆ รสเปรี้ยว เค็มจัด ขมจัด ฝาดจัด เมื่อกินทำคำโตจนคับปาก ไม่ใช่เป็นนักลิ้มรส กินเร็ว ได้อาหารที่ไม่ถูกใจแม้เพียงอย่างเดียว ก็พาลหาเรื่องโกรธขึ้นมาได้ คนมักหลง โมหจริต ฟุ้งซ่าน ชอบกินรสอาหารไม่แน่นอนเมื่อกินทำคำเล็กๆ ไม่กลมกล่อม เม็ดข้าวตกเรียกราด กินปากเลอะ จิตใจฟุ้งซ่าน คิดไปกินไปอย่างคนใจลอย

(๖) ต้ม เวลาต้ม พระพุทธเจ้าสอนให้ภิกษุต้มด้วยความสำรวม ไม่ให้มีเสียงจับจับ ชู้ดๆ ^{๒๖} เพราะอิริยาบถเช่นนี้ไม่ก่อให้เกิดความเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น โดยเฉพาะพระภิกษุเท่านั้น ชาวบ้านที่ต้มอย่างไม่ระวังก็ขาดเสน่ห์ ขาดมารยาทที่ดีในสังคม เป็นที่รังเกียจของผู้ที่ได้พบเห็นในทางการแพทย์ สอนให้เรารู้จักเลือกต้มผลไม้ที่คั้นสดๆ จะได้ประโยชน์มากหลังจากคั้นได้ 5-10 นาที หากปล่อยให้เวลานานเกินไป เวลาทานไป จะก็ได้ประโยชน์น้อยมาก เพราะเอ็นไซม์ผลไม้ชนิดนั้นๆ ลดลงแล้ว เวลาไปซื้อ ควรกำหนดให้ดี หากบรรจุกล่องเก็บไว้นานๆ ควรดูวันเดือนปีที่ผลิตก่อนซื้อ และเวลาจะต้ม จะต้มพอประมาณ คำว่าต้มนี้ สำหรับคนที่ชอบสรรสรรคกับเพื่อนฝูง เวลาต้ม อาจจะมีเหล้า เบียร์ ควรต้มพอประมาณ อย่าให้เมาเมา และเวลาต้มไม่ควรขับรถ เพราะสติในการควบคุมย่อมด้อยลง จึงมีสโลแกนที่ว่า เมาไม่ขับ ต้มไม่ขับ ในเรื่องการต้มหรือบริโภค พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้กินข้าวต้ม หรือต้มข้าวยาคุตตอนเช้า เพราะจะทำให้สุขภาพดี ประโยชน์ของข้าวต้ม มีหลายอย่าง ^{๒๗} เช่น ให้ช่วยคลายความหิว ระวังความกระหาย ลมเดินคล่อง ล้างลำไส้ เผลออาหารให้ย่อยได้ดี

คุณสมบัติคนดี

คนเราต้องดำรงอยู่ในสังคม และต้องการเป็นคนดี เป็นสัตบุรุษ เพราะคนดีเป็นสิ่งที่สังคมต้องการ ดังนั้น เมื่อจะเป็นคนดีตามแนวพุทธ ลักษณะคนดี ก็มี ๓ อย่าง คือ ทำดี พูดดี และคิดดี ทำดี คือการไม่เบียดเบียน การไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ลักขโมย ไม่ผิดลูกเมียหรือผัวชาวบ้าน พูดดี คือการไม่พูดโกหกหลอกลวงผู้อื่น การไม่พูดให้เขาแตกแยกกัน การไม่พูดคำหยาบ และการไม่พูดไร้

^{๒๔} ม.ม.(ไทย) ๑๓/๑๗๖/๒๐๓.

^{๒๕} วิสุทธิ.(บาลี) ๑/-/๑๑๔.

^{๒๖} วิ.ม.หา.(ไทย) ๒/๖๒๗/๗๐๓.

^{๒๗} วิ.ม.(ไทย) ๕/๒๘๒/๘๕.

สวระ คิดดี คือการไม่เพ่งเล็งอยากได้ของของ ไม่มีจิตพยาบาทปองร้ายผู้อื่น และมีความเห็นชอบ ใครมีลักษณะเช่นนี้ ก็เป็นคนดี ย่อมเป็นที่ต้องการของสังคม

ความเอื้อเฟื้อเป็นเพื่อนบุญ

อนึ่ง คนเราในโลกนี้ต้องการที่จะเป็นคนดี และสังคมก็ปรารถนาที่จะได้คนดีมาอยู่เป็นเพื่อน สิ่งที่สังคมต้องการขณะนี้ก็คือ หลายจังหวัดถูกน้ำท่วม หลายคนยังขาดแคลนอาหาร ยา และเครื่องใช้สอย หลายแห่งอากาศเริ่มหนาว การแบ่งปัน เอื้ออาทรกันและกันเป็นสิ่งที่ดี แต่หากคนเรายังขาดแคลนด้านกำลังทรัพย์ ไม่มีเงินมากพอ การที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเต็มที่ก็คงทำไม่ได้ การช่วยเหลือผู้อื่นได้ดี ต้องมีความมั่นคง ร่ำรวย มั่งคั่ง สาเหตุที่น้ำท่วม เป็นเพราะคนเราชอบตัดไม้ทำลายป่า ขาดการปลูกป่า ขาดศีล ไม่ตั้งอยู่ในธรรม หากคนเราเป็นผู้มีศีล ดำรงอยู่ในธรรม ช่วยกันปลูกป่าก็จะได้บุญทุกวัน ดังพระพุทธพจน์ว่า ชนเหล่าใดสร้างอาราม (สวนไม้ดอกไม้ผล) ปลูกหมุ่ไม้(ใช้ร่มเงา) สร้างสะพาน ชนเหล่านั้นย่อมมีบุญ เจริญในกาลทุกเมื่อทั้งกลางวันและกลางคืน ตายแล้วไปสวรรค์ แต่อย่างไรก็ตาม หากยังไม่มีกำลังทรัพย์ ก็ช่วยเหลือออกแรง หรือช่วยเหลือในด้านสิ่งของที่จำเป็นก็สำเร็จประโยชน์ได้เช่นกัน ความเอื้อเฟื้อเป็นเพื่อนบุญ และจะได้บุญมากเมื่อให้ในสิ่งที่ผู้อื่นต้องการและจำเป็นแก่ปฏิบัติหากผู้รับปรารถนาด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์

สรุป

ท้ายสุดนี้ ผู้เรียบเรียงได้เขียนปลูกเม็ดเงินได้จากการให้บริการ เพื่อชี้ให้เห็นว่า การที่คนเราจะปลูกเม็ดเงินได้ ต้องขายบริการ ให้การบริการที่ดี ในสิ่งที่ผู้รับคาดไม่ถึงว่าจะได้รับ แล้ว เงินก็ตามมาเอง ในการให้บริการที่ดีนั้น ใครมีหน้าที่อะไร ก็ทำหน้าที่นั้นอย่างสุดกำลัง ซึ่งมีหลักอยู่ที่ไม่ปล่อยโอกาส เช่น มีโอกาสจะแสดงผลทางวิชาการในการสัมมนาครั้งนี้ ก็เสนอผลงานที่ผ่านการค้นคว้า มีปียวจาในการนำเสนอของคนที่ควรยกย่อง อ้างถึงแหล่งที่มาใดก็กล่าวถึง มีความซื่อสัตย์ อ้างถึงผลงานของผู้ใด ก็นำมากล่าวและเอ่ยชื่อถึงเขาผู้นั้น ด้วยการมีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ต่อผู้มีพระคุณ นอกจากนี้ คนเราเมื่อมีเม็ดเงินออกงามขึ้นแล้ว ก็จะมีเงินมากมาย พร้อมทั้งมีความสุข แต่ความสุขจะมีอยู่ครบทั้งสี่ประการหรือไม่ ก็ต้องรู้จักใช้เงิน ประกอบการลงทุน หวานเม็ดเงินต่อๆไป ปลูกเม็ดเงินให้่งอกงาม ก็จะร่ำรวยและมั่งคั่ง เมื่อร่ำรวยแล้ว ต้องสอนให้ผู้อื่นเรียนรู้และร่ำรวยตาม หากไม่สอนให้ผู้อื่นเรียนรู้หรือคนใกล้ชิดเรียนรู้และร่ำรวยตามแล้ว ตระกูลย่อมไม่มั่นคง ดังนั้น คนเราต้องสอนให้ผู้อื่นเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองเชี่ยวชาญ แล้วเปิดเผย ขยายเครือข่ายสาขาให้แผ่กว้าง แล้ว ความร่ำรวย ความมั่นคง ตลอดถึงสังคม สภาพแวดล้อม ธรรมชาติที่ดี ก็จะตามมา สวัสดิ์.